

Voedsel is gemeengoed

Presentatie ikv hoorzitting Vlaams Parlement 20 maart 2019
“Duurzaam en betaalbaar produceren”

Voedselsysteem is ons ontnomen

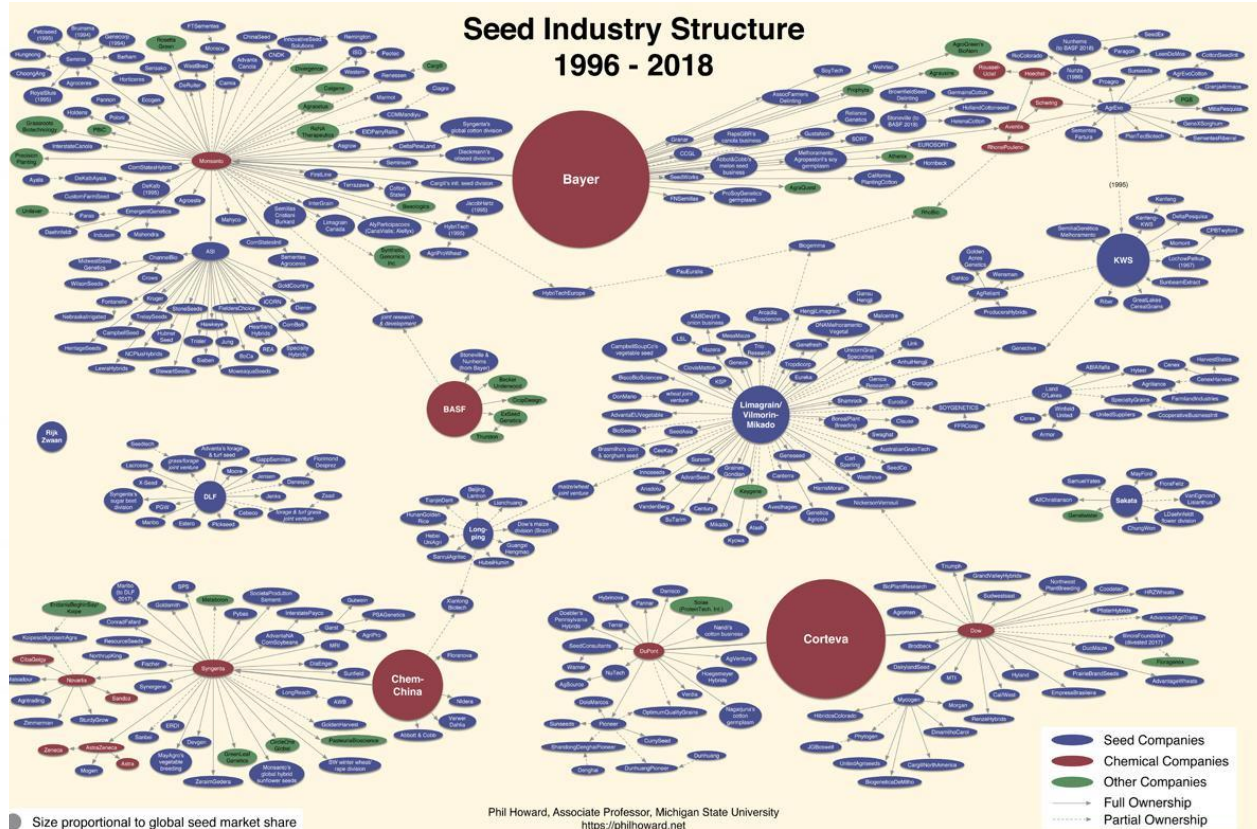
- handvol bedrijven bepalen input- en outputzijde
- giganten bedienen vooral zichzelf
- ze fnuiken productiviteit en innovatie

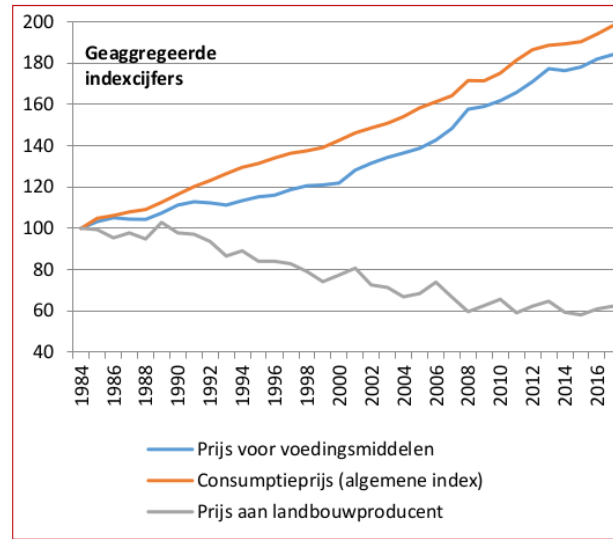
Giganten
tonen gebrek
aan fantasie.

'Maar 3 preisoorten te koop'

Voedselsysteem is ons ontnomen

Meer info:

-FOD Economie (2018)

-Milieuverkenning
(VMM 2018)

-LARA (2018)

-Natuurverkenning 2050
(INBO 2019)

Voedselsysteem is ons ontnomen

WETENSCHAP

image stock/people

Zijn er over 100 jaar nog insecten over? Niet meer als ze in hetzelfde tempo blijven verdwijnen, zeggen wetenschappers

Butterfly numbers down by two-thirds—scientists call for a change in agricultural approaches

March 19, 2019, Senckenberg Research Institute and Natural History Museum

Voedsel opnieuw in eigen handen

Perspectief van boer Benny Van de Velde

Welkom op CSA Oogstgoed!

- 4ha akker, weiland, boomgaard, serre, diverse randen, poel
 - 50 groenten, 20 kruiden
 - Bessen, fruit- en notenbomen
 - Kippen en varkens
 - Natuurbeheer met runderen
 - Educatie, zorg, therapie, vrijwilligerswerk
-
- 1,5 inkomens (1 inkomen is ongeveer 30000€/jaar bruto)

Boeren met de natuur

- Hagen, bloemenstroken, poelen, agroforestry
- Evenwicht tss plagen en natuurlijke vijanden
- Bodemgezondheid !!
- Mengteelten
- Genetische diversiteit
- Dieren functioneel inzetten

Economie op mensenmaat

- Prijs is eerlijk en in overleg met leden
- Gedeeld risico met 350 leden
 - Verder gaan dan producent-consument
 - “Eters” en “teler” zijn samen verantwoordelijk
- Kosten beheersbaar
- Onafhankelijk van bank
- Veel interactie met burens, collega's, verenigingen en onderzoek
- Arbeidsintensief
- Zeer divers werk
- Grote (arbeids)vreugde
- Bloeiend platteland

Naar een voedselbeleid (1)

democratisch deficit

	BUSINESS AS USUAL SECTORAL APPROACH (CAP)	INTEGRATED FOOD POLICY APPROACH (COMMON FOOD POLICY)
Who shapes policies?	Dominant role of DG Agri, ComAgri, Agriculture Council & agribusiness stakeholders; tensions between farmers (as incumbents) / environment, health, anti-poverty, consumer groups & among these groups (as consulted stakeholders)	Agriculture, health, environment, anti-poverty, development actors, etc. on equal footing as co-designers of food policy
Bridging policy areas	Food system-wide objectives with the tools & resources of an agricultural policy; basic requirements for policy alignment at national level	Food system-wide objectives with full range of tools & resources; hard inter-sectoral conditionalities (e.g. CAP payments conditional on national progress on healthy diets - see Section 4.3)
Bridging governance levels	Standardized EU-wide policy tools & limited funding for local initiatives (simplification & compatibility)	Deliberate multi-level governance with learning mechanisms & increased support for local experimentation (managing complexity & building complementarity)
Food security & food prices	Focus on delivering cheap calories via mass production/trade (LOW-COST FOOD SYSTEM)	Focus on reducing hidden costs (e.g. climate/health externalities), sharing costs equitably along the chain & making it pay to produce sustainable, healthy food (TRUE-COST FOOD SYSTEM)
Innovation paradigm	Focus on technological product innovation with universal applications (e.g. precision agriculture, climate-smart agriculture)	Focus on social, technological, organizational, process-based and system-wide innovations (e.g. agroecology)
Resilience paradigm	Reliance on risk management tools & ongoing income support	Building long-term resilience via agroecology, diversification & value-based chains

draagvlak, beleidscoherentie

agro-ecologie:

- praktijk
- wetenschap
- sociale beweging

weersverzekering

Tijs Boelens, Boerenforum: 'Wij experimenteren om ons voedselproductiesysteem veerkrachtiger te maken, maar vanuit de overheid komt daarvoor weinig steun.'

Naar een voedselbeleid (2)

Quote uit LARA 2018:

Een dergelijk voedselbeleid kan dienen als overkoepelend kader, aanvulling en bindmiddel voor het landbouwbeleid en ander relevant beleid zoals bv. het gezondheidsbeleid, milieubeleid, ruimtelijk beleid, innovatiebeleid, economisch beleid en sociaal beleid. Een beleid dat werk maakt van een langetermijnvisie op en een duurzaamheidsambitie voor ons voedselsysteem, **meer beleidscoherentie**, -**efficiëntie en -effectiviteit**, betere samenwerking en een **aantrekkelijk toekomstperspectief** voor de landbouwsector en de gehele agrovoedingsketen. We hebben als overheid dus een **richtinggevende** (bepalen van visie en richting) en **faciliterende** (ondersteunen van noodzakelijke veranderingen bij verschillende actoren) rol te spelen in het voedselsysteem. Enkel zo komen we tot een geïntegreerde aanpak van landbouw en voeding én wordt ook ingespeeld op de maatschappelijke rol van landbouw in onze samenleving.

Naar een voedselbeleid (3)

nrc.nl > [abonneer](#)

Steun die dikmakende suikerbiet niet

Europese landbouw Gezonde voeding en gezonde landbouw vragen één beleid, schrijven *Olivier De Schutter*, *Emile Frison* en *Joost de Jong*.

Jong,
e Schutter &
son
2019
n leeslijst

EL PAÍS

La revolución alimentaria que necesita Europa

Más de 400 expertos proponen una Política Alimentaria Común justa y sostenible para la UE

THE IRISH TIMES

Fri, Feb 15, 2019

NEWS

SPORT

BUSINESS

OPINION

LIFE & STYLE

CULTURE

MORE

[Food & Drink](#) > [Recipes](#) | [Restaurants](#) | [Drink](#)

Irish families need better access to healthy food, says world expert

Consumers and farmers victims of 'junk food' lobbying by big players

Paradigmashift nodig: we zitten vast

Caloriën/ha

Vervuiling/kg product

Omzet/boer

Inkomen/ha

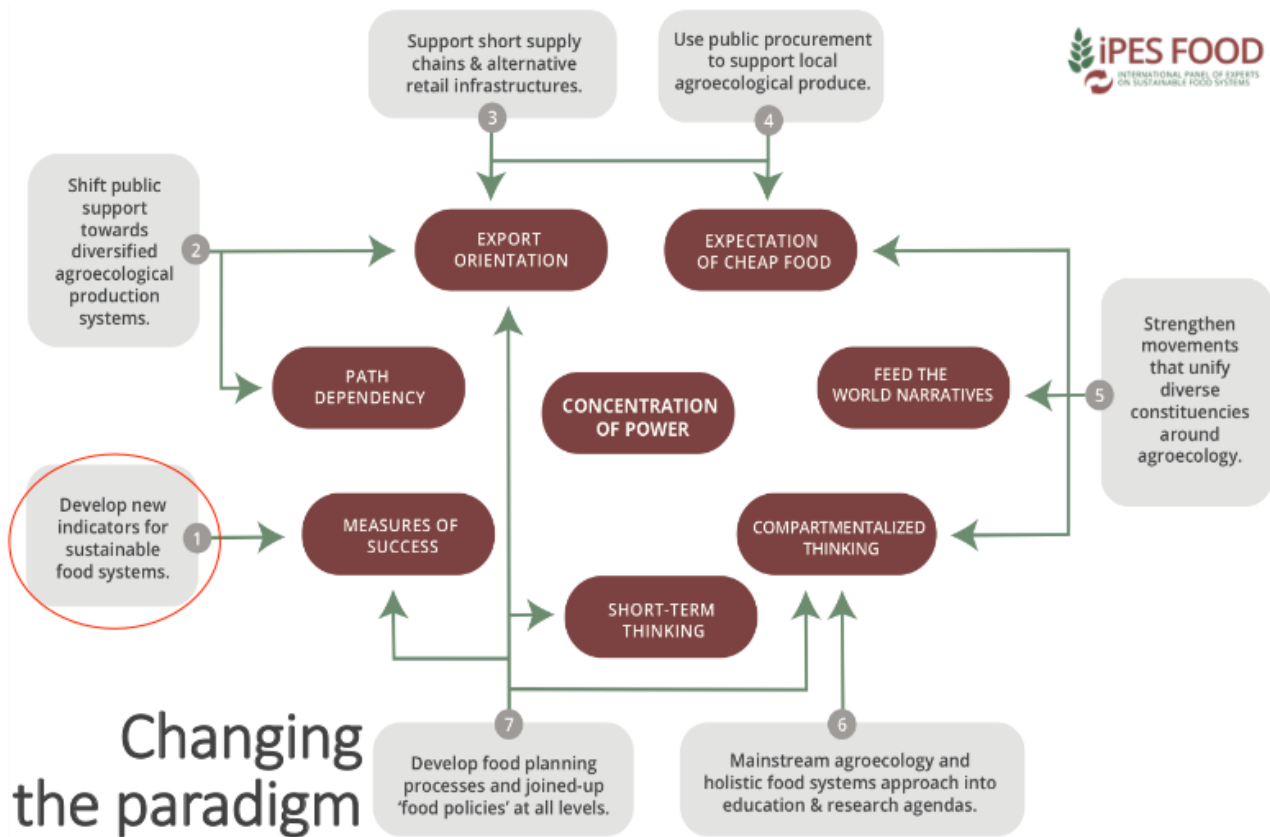
Totale biomassa/ha

Voedingswaarde/ha

Koolstofopslag/ha

Tewerkstelling/ha

Biodiversiteit/ha

Wat als koeien herbivoren zijn?

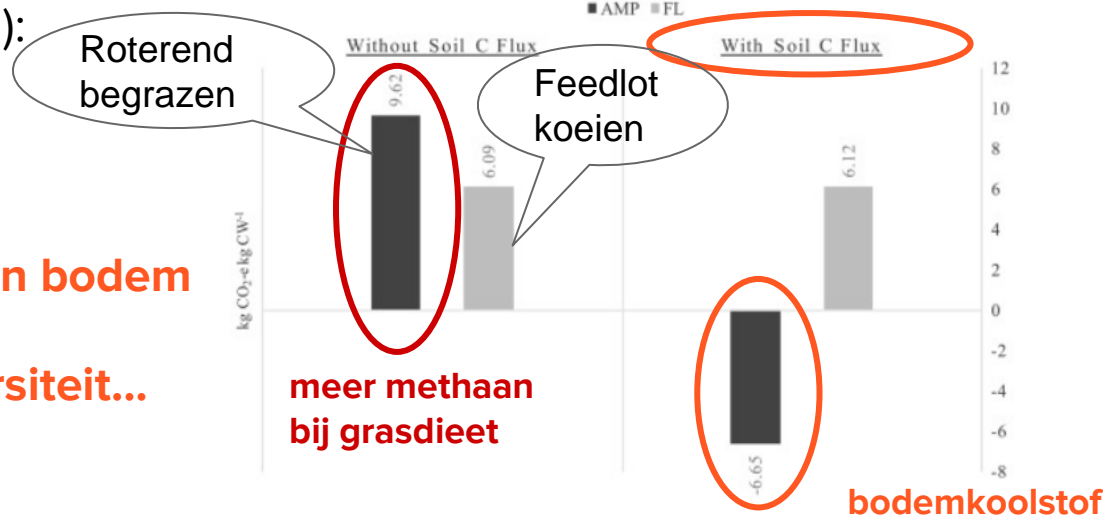
Bron: *Agricultural Systems* 2018

Graskoe (roterend begrazen):

meer methaan

maar: veel koolstofopslag in bodem

en meer inkomen, biodiversiteit...

Wervel vzw @Wervelvzw

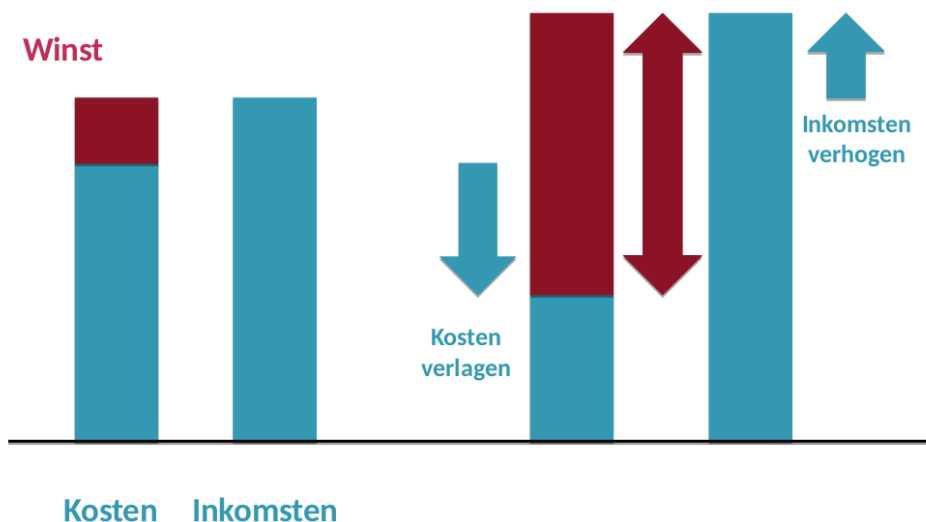
@Boerenbond Stanley et al. (2018) toonden met levenscyclus analyse aan dat de uitstoot van broeikasgassen van vleesrunderen gemanaged met roterend begrazen -6.65 kg CO₂/kg karkasgewicht bedroeg versus 6.12 kg CO₂/kg karkasgewicht bij zetmeel-intensief gevoede feedlot runderen.
#grass #carbon

[Download high-res image \(96KB\)](#)

[Download full-size image](#)

Fig. 2. Estimated emissions (kg CO₂-e kg CW⁻¹) for each finishing strategy – feedlot (FL) and adaptive multi-paddock (AMP) grazing – before (left) and after (right) net C flux from soils (sequestration and erosion) is incorporated.

Agro-ecologie: ecologie en economie verweven

Ecologische infrastructuur levert diensten
Biodiversiteit benutten als productiefactor

Duurzame landbouw

SCHIMMELS VERVANGEN KUNSTMEST

De intense band tussen planten en schimmels
wordt steeds duidelijker. Dankzij die kennis kunnen
we uiteindelijk kunstmest vervangen door natuurlijke
schimmels.

Diversificatie (1)

Bron: *Nature* (2000)

Variëteiten mengen

Landrassen

Populatieveredeling

Boerenzadennetwerken

Publieke genenbank

in situ, participatief

CCP, SRI

Crop strength through diversity

Martin S. Wolfe

In conventional farming, single varieties of crop plants are grown alone. But mixing varieties may be a better option: several rice strains, planted together on a large scale, are more resistant to a major fungal disease.

Attempted solutions to the problems caused by modern agriculture, such as the overuse of fertilizers and pesticides, are usually expensive and often lead to new problems. But this need not be so, as Zhu and colleagues show on page 718 of this issue¹. By growing a simple mixture of rice (*Oryzae*

Figure 1 The main disease of rice (rice blast, pictured inset) spreads more slowly in mixtures of rice varieties than in monocultures, as Zhu *et al.*¹ discover in their large-scale experiments in China.

and survive in the presence of fungicides. mixture³. This is because there may be compe-

Diversificatie (2)

Mengteelt

- tot 16% eiwit in tarwe (ipv 13%)
- 1+1>2

Ruime gewasrotatie

- meer eiwitgewassen
- bestuivers
- koolstofopslag

ACHTERGROND

▲ © louis bolk instituut

Meer eiwit van eigen bodem met mengteelt

ALGEMEEN PIETER STOKKERMANS 15 DEC 2018 OM 14:51UUR

Ondernemers hebben verschillende mogelijkheden om meer eiwit van eigen bodem te halen. Een mengteelt met bijvoorbeeld veldbonen of lupinen. Het project ReMIX doet hier onderzoek naar. Niet alleen voor de akkerbouwmatige teelt, maar ook voor de rundveehouderij. Uit de eerste resultaten blijkt dat een plus een soms meer dan twee is.

Diversificatie (3)

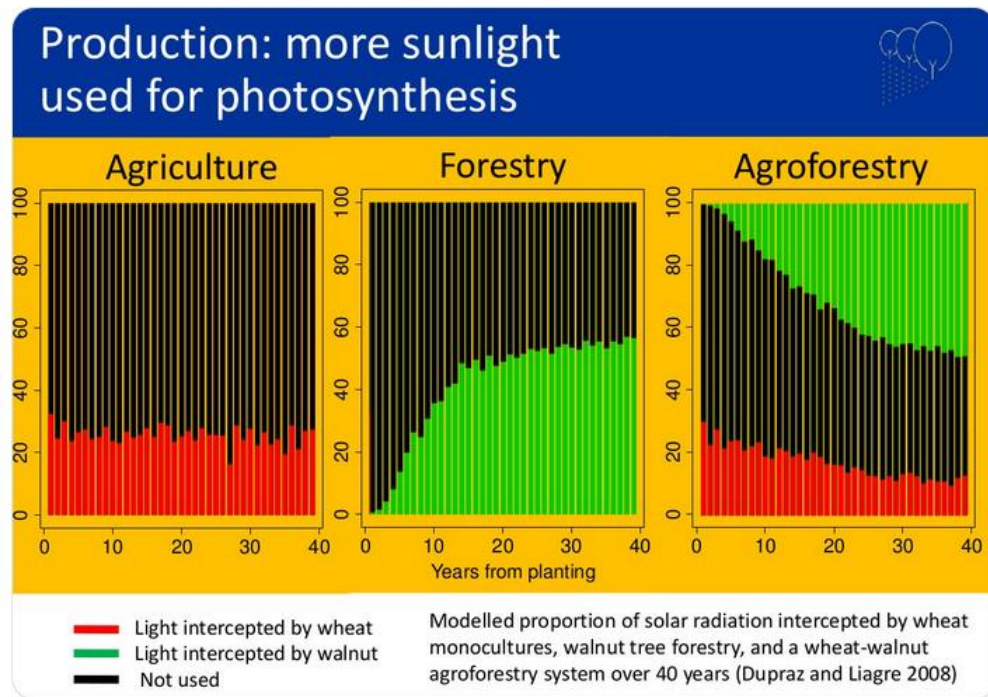
10:22 - 9 jan. 2019

4 retweets 3 vind-ik-leuks

@gerardgovers Fijn dat jullie in het opiniestuk [#agroecology](#) niet vergeten. Daar moeten we gelukkig geen tien jaar meer op wachten. In 2008 werd in Frankrijk aangetoond dat bvb. [#agroforestry](#) zonlicht efficiënter kan benutten. Dit jaar ook in Vlaanderen [@ILVOvlaanderen](#) bewezen.

Agroforestry

Conclusie: retorische vragen

- Herstellen we de voedseldemocratie?
- Halen we landbouw uit isolement? En uit het defensief?
- Geven we de boer die agro-ecologisch werkt erkenning?
- Gaan we anders meten?
- Betrekken we de agro-ecologische beweging?
 - [Vijf principes voor een Vlaams strategisch landbouwplan](#)

(ikv GLB)

- **Tot uw dienst!**

